

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 12842
Tarih : 18.05.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 18/05/2021 15:30
Sayı: E-120.10-
0817972

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle başlayan, 90’lı yıllarda sistematik bir devlet şiddeti olarak uygulanan zorla kaybetme günümüzde de devam etmektedir. Zorla kaybedilen insanların akıbetlerinin ortaya çıkarılması, kayıp yakınlarının adalet arayışlarına karşılık verilmesi, faillerin ve onları koruyanların ortaya çıkarılarak cezalandırılmalarının sağlanması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Ebru GÜNAY

Mardin Milletvekili

GEREKÇE

23 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe giren BM Herkesin Zorla Kaybetmelere Karşı Korunması Hakkında Uluslararası Sözleşmeye göre “zorla kaybetme” terimi "kişilerin devlet adına görev yapan veya devletin yetkilendirilmesi, desteği ve bilgisiyle hareket eden kişiler veya gruplar tarafından tutuklanması, gözaltına alınması, kaçırılması veya başka herhangi bir biçimde özgürlüklerinden yoksun bırakılması; ardından söz konusu kişilerin kendi fiillerini reddetmeleri veya kaybolan kişinin nerede ve ne durumda olduğunu gizlemeleri ve sonuçta kayıp kişinin hukukun koruması dışında kalması durumu” olarak ifade edilmektedir. Sözleşmenin 5. Maddesine göre yaygın ve sistematik işlenmesi durumunda insanlığa karşı işlenen bir suç olarak sayılmaktadır. Ve bu mahiyetteki bir fiil yürürlükteki uluslararası hukukun yaptırımlarına tabidir. BM Herkesin Zorla Kaybetmelere Karşı Korunması Hakkında Uluslararası Sözleşmeye imza atan devletler kendi egemenliği altında bulunan topraklarda zorla kaybettirme fiilinin engellenmesi için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü altındadır.

Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne imza atmış bir ülkedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve uluslararası sözleşmeler, Anayasa’nın üstünde bağlayıcılığı olan metinlerdir. Fakat Türkiye gözaltında kaybetirmelere ilişkin etkili bir soruşturma yürütmemiş, failleri cezasızlık zırhıyla donatmış, dava dosyalarını raflarda bekletmek suretiyle sürüncemede bırakmıştır. Uluslararası mevzuat ve Türkiye ceza yargılamasında da insanlığa karşı işlenen suçlara zaman aşımının uygulanmayacağı açık bir şekilde hüküm altına alınmış olmasına rağmen bu davaların birçoğunu 20 yıllık zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle kapatmıştır.

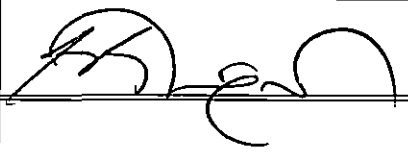
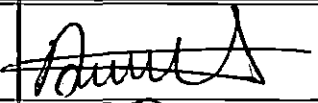
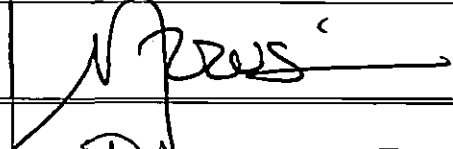
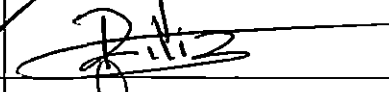
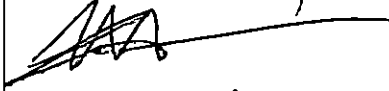
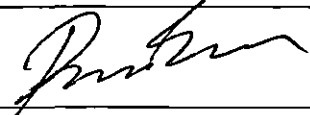
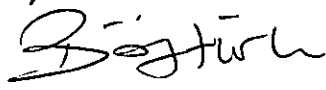
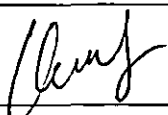
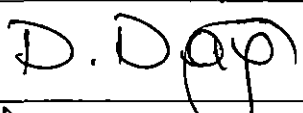
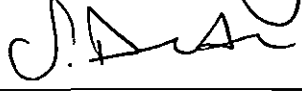
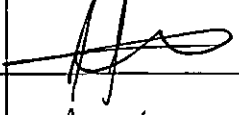
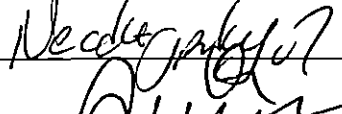
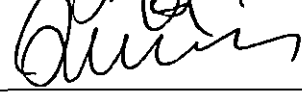
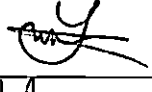
İnsan Hakları Derneği ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı gibi örgütler kayıpların sayısına ilişkin verileri kayıt altına alsa da Türkiye’de kayıpların gerçek sayısı net olarak bilinmemektedir. İHD Kayıplar Komisyonu’nun hazırladığı son rapora göre 1990’lardan günümüze kadar gözaltına alındıktan sonra kaybolan insan sayısı 940’tan fazladır. Tespit edilen 253 toplu mezarda ise 4 binden fazla kişinin gömülü olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de gözaltında kayıplara karşı mücadele Hasan Ocak’ın kaybettirilmesiyle başladı. Emniyet ailesinin tüm başvurularına rağmen gözaltında olmadığını söyledi fakat cenazesi 58

gün sonra kimsesizler mezarlığında bulundu. Hasan Ocak davasında zaman aşımı kararı verilmesi üzerine 17-31 Mayıs ‘‘Gözaltında Kayıplara Karşı Mücadele Haftası’’ ilan edildi. O tarihten bu yana başlayan ve ‘‘Cumartesi Anneleri’’ adıyla bilinen oturma eylemi giderek büyümüş ve Türkiye’deki en uzun soluklu sivil itaatsizlik eylemi olmuştur.

Cumartesi Anneleri zorla kaybedilen yakınlarının akibetini öğrenmek için 27 Mayıs 1995’ten beri haftada bir gün Galatasaray Meydanı’nda ve Diyarbakır Koşuyolu Parkı’ndaki İnsan Hakları Anıtı önünde nöbet tutmaktadır. Ancak özellikle 2016’dan sonra siyasi iktidar Cumartesi Annelerine yönelik baskıcı politikalarını devreye sokmuştur. Diyarbakır’da kayıp yakınlarının oturma eylemleri yapmasma, Galatasaray Meydanı’na girmelerine hatta çiçek bırakmasına dahi izin vermemiş, haklarında gözaltı kararları aldırılmıştır.

Zorla kaybedilenlerin akibetlerinin ortaya çıkarılması, kayıp yakınlarının adalet arayışlarına karşılık verilmesi, faillerin ve onları koruyanların ortaya çıkarılarak cezalandırılmalarının sağlanması amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKİ	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	